

آینده در محاصره تاریکی : فروپاشی نظام آموزشی در افغانستان

گزارش

مقدمه

در روز دوشنبه ۱۱ اگست ۲۰۲۵، نشست مهمی تحت عنوان «آینده در محاصره تاریکی : فروپاشی نظام آموزشی در افغانستان» هدف آن بررسی وضعیت افغانستان چهار سال پس از بازگشت طالبان به قدرت بود. در این وبینار، بحران آموزش، محدودیت حقوق زنان و تأثیرات سیاسی، اجتماعی و اقتصادی سیاست های طالبان بر جامعه افغانستان محور اصلی گفتگوها بود.

جزئیات برنامه:

در چارچوب وبینار بین المللی «آینده در محاصره تاریکی : فروپاشی نظام آموزشی در افغانستان» برگزار شده توسط ابتکار برین برای توسعه ؛

این وبینار، با هدف گفت وگویی ژرف و چند لایه فروپاشی نظام آموزشی در افغانستان و آفات که از اثر محروم سازی نیم جمعیت افغانستان بوجود آورده برگزار شد. برنامه با نظم، پویایی و مشارکت فراملی، بستری برای شنیدن صدای خاموش شدگان و تجربه زیستگان افغانستان فراهم ساخت.

پخش زنده آن از طریق چندین پلتفرم ارتباطی، امکان پیوند میان شهروندان افغانستان، فعالان حقوق بشر و جامعه جهانی را فراهم کرد. هم افزایی آرا و تجربه ها در این فضا، از مرز جغرافیا فراتر رفت و به مجرای برای طنین انداختن صدای مطالبه گران عدالت، کرامت انسانی و صلح بدل شد. تمرکز برنامه بر پرسش های کلیدی درباره امکان تغییر از درون طالبان، راهکارهای عملی مقابله با سیاست های آنان و نقش جامعه جهانی و دیاسپورا در حمایت از مردم افغانستان بود.

پنل بحث ترکیبی : تحلیل انتقادی وضعیت افغانستان

پنل ترکیبی متشکل از فعالان سیاسی، اساتید، دانشگاهیان، و کنشگران حقوق بشر بود. اعضای پنل از تجربیات خود در زمینه تحلیل سیاست های طالبان، پیامدهای اجتماعی و اقتصادی این سیاست ها، و بررسی راهبرد های مقابله با آن سخن گفتند. محورهای اصلی بحث شامل:

- ❖ ناکامی رهبران سیاسی در طراحی راهبردهای پیشگیرانه.
- ❖ نبود برنامه عملی برای مقابله با محدودیت‌های طالبان علیه زنان و جوانان.
- ❖ ضعف فرهنگ سیاسی و نبود اجماع ملی.
- ❖ غفلت از تحولات اجتماعی مناطق تحت کنترل طالبان پیش از سقوط کابل.

سخنرانان برنامه:

سخنرانان شامل فرهیخته گان چون آقای بلخی، آقای فاروقی، دکتر احور، و خانم رامزی بودند که هر یک از منظر خود به موضوع پرداختند.

- ❖ دکتر میریس بلخی، وزیر پیشین معارف جمهوری اسلامی افغانستان: تأکید بر ماهیت ایدئولوژیک طالبان و ضدیت آنان با آموزش مدرن.
- ❖ جناب حمیدالله فاروقی، رئیس پیشین دانشگاه کابل و نویسنده: لزوم توجه هم زمان به آموزش و تغییر فضای سیاسی و بهره گیری از ظرفیت های بین المللی.
- ❖ دکتر جاوید احور، استاد دانشگاه: ضعف احزاب سیاسی، نیاز به حمایت از جبهات نظامی و رویکرد پراگماتیک.
- ❖ بانو منیژه رامزی، استاد دانشگاه: ضرورت اقدامات بین المللی و برنامه های عملی منسجم برای تغییر.

تحلیل محتوای سخنرانان: دیدگاه ها و رویکردها

این بخش حاوی برداشت تحلیلی از محتوای ارائه شده توسط سخنرانان است:

دیدگاه دکتر بلخی:

- ❖ طالبان را یک نیروی ایدئولوژیک با گرایش های افراطی دانست که بقای خود را در سرکوب آموزش مدرن می بیند.
- ❖ بر ضرورت آموزش بدیل و شبکه های کوچک محلی برای ادامه یادگیری دختران تأکید کرد.

❖ اشاره به تبلیغات استراتژیک طالبان و لزوم ایجاد ضدروایت های مؤثر.

دیدگاه آقای فاروقی:

- ❖ تأکید بر همزمانی کار در دو حوزه: ارتقای آموزش و تغییر فضای سیاسی.
- ❖ نقش سازمان های بین المللی مانند یونسکو و نمایندگی افغانستان در نهادهای بین المللی را مهم دانست.
- ❖ خواستار انسجام نیروهای فعال و استفاده از ظرفیت دیاسپورا برای تغییر شد.

دیدگاه دکتر احور:

- ❖ نقد عملکرد احزاب سیاسی و فقدان ظرفیت جایگزینی طالبان.
- ❖ تأکید بر حمایت از جبهات نظامی به عنوان گزینه کوتاه مدت و همزمان طرح برنامه های ادغام اجتماعی و فرهنگی برای مناطق عقب مانده.
- ❖ هشدار نسبت به وابستگی طالبان به کمک های خارجی و لزوم اعمال فشار بر حامیان خارجی آن ها.

دیدگاه خانم رامزی:

- ❖ رد امکان تغییر طالبان از درون و تأکید بر اقدامات طراحی شده از بیرون کشور.
- ❖ اشاره به حذف سیستماتیک زنان از عرصه های علمی و اجتماعی.
- ❖ بر ضرورت برنامه های عملی و تعهدات بین المللی برای پاسخگو کردن طالبان تأکید کرد.

راهبردهای پیشنهادی و جمع بندی: مسیرهای عملی برای تغییر

- ❖ ایجاد شبکه های آموزش بدیل : توسعه آموزش مدرن و آنلاین و گروه های کوچک محلی برای دختران .

- ❖ ایجاد ضد روایت رسانه ای : استفاده از رسانه های اجتماعی برای مقابله با تبلیغات ایدئولوژیک طالبان.
- ❖ انسجام نیروهای اپوزیسیون : ایجاد ائتلاف بین فعالان داخلی و خارجی با تمرکز بر اهداف مشترک.
- ❖ استفاده از ابزار فشار بین‌المللی : اعمال فشار بر کشورها و نهادهایی که به طالبان کمک می‌کنند.
- ❖ برنامه های توسعه منطقه ای هدفمند : رویکرد متفاوت برای مناطق شهری و روستایی، با هدف کاهش شکاف فرهنگی و اجتماعی.

نتیجه گیری: ضرورت اقدام چندبعدی و هماهنگ

بررسی مباحث نشان می دهد که بحران افغانستان پیچیده و چندلایه است. مقابله با سیاست های طالبان نیازمند ترکیبی از اقدامات کوتاه مدت و بلند مدت است که شامل آموزش بدیل، فشار بین المللی، انسجام نیروهای مخالف، و برنامه های فرهنگی و اجتماعی هدفمند می شود.

اگر این اقدامات به صورت پراکنده و بدون هماهنگی اجرا شوند، تأثیر آن محدود خواهد بود. اما در صورت ایجاد یک نقشه راه جامع و مشارکت فعال نیروهای داخلی و خارجی، می توان امید داشت که روند محدود سازی حقوق و آزادی های مردم افغانستان معکوس شود و مسیر به سوی یک جامعه بازتر و عادلانه تر هموار گردد.